

kreślić zakończenie ich prawie zawsze apostrofą zwróconą do Matki Bożej. Autor bardzo przekonująco mówi, że kapłan powinien w swoim życiu i pracy zawsze mieć uwagę zwróconą na Matkę Bożą, którą od czasów Soboru Watykańskiego II możemy nazywać Matką Kościoła, a która tak wyraźnie i jasno zwraca się dziś do nas słowami kiedyś skierowanymi do Apostołów: „Zróbcie wszystko cokolwiek Syn mój wam powie” (J 2, 5).

Byłoby bardzo pożyteczne, gdyby omawiana pozycja ukazała się w polskim przekładzie.

Kraków

KS. STANISŁAW GRZYBEK

Peshitta. The Old Testament in Syriac according to the Peshitta Version. Part IV, 6 — Canticles or Odes. Prayer of Manasseh. Apocryphal Psalms, Psalms of Solomon, Tobit, 1/3 Esdras, Leiden 1972, IV, XVI, 36; VII, 10; VI, 28; XIV, 55; XX, 53 p.

Omawiany tom, aczkolwiek należy do części czwartej, to jednak został wydany jako pierwszy wielkiego przedsięwzięcia Instytutu Peszitty, bo w r. 1972. Od tego czasu, prawie co roku, ukazują się kolejne tomy Peszitty ST.

Ody Salomona Tekst Kantykw lub Od Salomona opracował H. Shneider z Moguncji. Opracowanie bazuje na rękopisie 9t3 — Londyn, British Museum, Addit. Ms 17. 109. We Wstępie autor omawia ich układ oraz tekstualną formę w syryjskich rytkach a także rękopisy. Znana jest najstarsza tradycja nestoriańska reprezentowana przez Ms 8 a1.

Modlitwa Manassesesa, Tekst krytyczny Modlitwy Manassesesa, który zachował się jedynie po syryjsku wydali W. Baars i H. Shneider po raz pierwszy. Modlitwa Manassesesa znajduje się bądź to w syryjskich rękopisach biblijnych, bądź też w syryjskim przekładzie *Didaskalia Apostolorum*. Autorzy wliczają 9 rękopisów *Didaskalia Apostolorum* zawierających omawianą modlitwę. Oprócz tego Kościół melchicki znał drugie tłumaczenie Modlitwy Manassesesa niezależnie od pierwszego a znajdujące się w melchickim Hoorogionie.

Apokryficzne Psalmi, Zbiór tzw. pięciu Apokryficznych Psalmów (ApPs) znany jest od roku 1759 i znajduje się w Bibliotece Watykańskiej. ApPs został po raz pierwszy wydany w r. 1887 przez W. Wrighta na bazie dwu rękopisów Eliasa a drugi raz przez M. Notha w 1930 r. W dokumentach z Quamran odkryto tekst ApPs niejasnego tekstu syryjskiego. Baars uwzględnił również warianty do Ps 151 zachowane w rękopisach Psalterza Peszitty i Syroheksapli.

Psalmi Salomona. Opracowania tekstu Psalmów Salomona (PsS) podjął się Baars, który poprawił już trzykrotne wydania tego apokryfu (1909, 1911, 1916) takich uczonych jak J. Rendel Harris i A. Mingana, dodając dwa świadectwa rękopiśmienne, które opublikował w VT 11 (1961) 222—223.

Tobiasz. Tekst krytycznie opracowany księgi Tobiasza przygotował do druku J.C.H. Lebram z Lejdy wykorzystując 21 rękopisów. Obecne wydanie nie jest tekstem Peszitty, lecz bazuje na syroheksaplarnej wersji prezentowanej przez rękopis z VII wieku (8f1).

1 i 3 Ezdrasza. Omawiane wydanie 1 lub 3 Ezd podobnie jak księga Tb nie jest w rzeczywistości tekstem Peszitty, lecz wersją syroheksaplarną, zredagowaną przez Pawła z Telli w latach 613—617. Wydania krytycznego podjęli się Baars i Lebram na podstawie 14. rękopisów, z których dwa przyjęli jako podstawowe — 9c i 12a1.

Na końcu wprowadzenia autorzy zestawili w Elenchus omissionum teksty, których brak w aparacie krytycznym oraz podali frekwencyjną synopsę błędów w rękopisach.

Omawiany tom przedstawia się bardzo imponująco i dostarcza bazowe teksty sześciu dzieł, które posłużą dla wielu cennych prac filologicznych.

Kraków

Ks. JERZY WOŹNIAK CM